Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Δεκεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινή γεωργική πολιτική — Μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης — Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 1122/2009 — Άρθρα 23 και 58 — Κανονισμός (ΕΚ) 1698/2005 — Κανονισμός (ΕΚ) 1975/2006 — Ενίσχυση για την καλλιέργεια σπάνιου φυτικού είδους — Αίτηση καταβολής — Περιεχόμενο — Υποχρέωση υποβολής πιστοποιητικού — Κυρώσεις σε περίπτωση μη υποβολής»

Στην υπόθεση C-330/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Gyulai Közigazgatási és munkaügyi bíróság (Ουγγαρία) με απόφαση της 28ης Μαΐου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Ιουλίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Gergely Szemerey

κατά

Miniszterelnökséget vezető miniszter, που υποκαταστάσθηκε στα δικαιώματα του Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Központi Szerve,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal και K. Jürimäe (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιουνίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο G. Szemerey, εκπροσωπούμενος από τους I. Boross και M. Honoré, ügyvédek,

— το Miniszterelnökséget vezető miniszter, εκπροσωπούμενο από τους A. Ivanovits και P. Káldy, ügyvédek,

— η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Fehér και G. Koós,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ουγγρική.

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ι. Χαλκιά, καθώς και από τις Ο. Τσιρκινίδου και Α. Βασιλοπούλου,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. von Rintelen και A. Sipos,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 1122/2009 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, τη διαφοροποίηση και το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, στο πλαίσιο των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό, καθώς και λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση στο πλαίσιο του καθεστώτος στήριξης που προβλέπεται για τον αμπελοοινικό τομέα (ΕΕ L 316, σ. 65), σε συνδυασμό με τους κανονισμούς (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) (ΕΕ L 277, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 473/2009 του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2009 (ΕΕ L 144, σ. 3, στο εξής: κανονισμός 1698/2005), και (ΕΚ) 1975/2006, της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού 1698/2005 του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου καθώς και την πολλαπλή συμμόρφωση σε σχέση με μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης (ΕΕ L 368, σ. 74), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 484/2009 της Επιτροπής, της 9ης Ιουνίου 2009 (ΕΕ L 145, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 1975/2006).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του G. Szemerey και του Miniszterelnökséget vezető miniszter, που υποκαταστάσθηκε στα δικαιώματα του Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Központi Szerve (Καγκελαρία του Πρωθυπουργού, που υποκαταστάσθηκε στα δικαιώματα της Κεντρικής Υπηρεσίας Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, στο εξής: Υπηρεσία), με αντικείμενο την απόφαση της τελευταίας με την οποία απορρίφθηκε αίτηση ενισχύσεως υποβληθείσα βάσει του καθεστώτος στρεμματικών ενισχύσεων από τον G. Szemerey και επιβλήθηκε σ' αυτόν οικονομική κύρωση λόγω μη τηρήσεως των προϋποθέσεων για την υποβολή της εν λόγω αιτήσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1698/2005

3 Ο κανονισμός 1698/2005 θεσπίζει τους γενικούς κανόνες που διέπουν την κοινοτική στήριξη για την αγροτική ανάπτυξη, η οποία χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

4 Η προβλεπόμενη από τον κανονισμό αυτό στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης εφαρμόζεται μέσω τεσσάρων αξόνων οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο ισάριθμων επιμέρους τμημάτων που περιλαμβάνονται στον τίτλο IV του εν λόγω κανονισμού. Το τμήμα 2 τιτλοφορείται «Άξονας 2 – Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου». Το άρθρο 36, στοιχείο α', σημείο iv, του ίδιου

κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο προμνησθέν τμήμα 2, διευκρινίζει ότι η στήριξη βάσει αυτού του τμήματος αφορά ιδίως μέτρα που στοχεύουν στην αειφορική χρήση της γεωργικής γης μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών ενισχύσεων.

5 Το άρθρο 74, παράγραφος 3, του κανονισμού 1698/2005 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, για κάθε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης, ότι το οικείο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου έχει συσταθεί με τρόπο που εξασφαλίζει σαφή κατανομή και διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ της διαχειριστικής αρχής και άλλων οργανισμών. […]»

Ο κανονισμός 1975/2006

6 Ο κανονισμός 1975/2006 προβλέπει ειδικές διατάξεις στον τομέα του ελέγχου και της πολλαπλής συμμόρφωσης όσον αφορά τα μέτρα στήριξης που καθιερώνει ο κανονισμός 1698/2005.

7 Το τιτλοφορούμενο «Αιτήσεις ενίσχυσης και αιτήσεις πληρωμής» άρθρο 4 του κανονισμού 1975/2006 ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη φροντίζουν για τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών υποβολής των αιτήσεων ενίσχυσης.

[...]

3. Οι αιτήσεις ενίσχυσης και οι αιτήσεις πληρωμής μπορεί να αναπροσαρμοστούν ανά πάσα στιγμή μετά την υποβολή τους, σε περιπτώσεις εμφανών σφαλμάτων που έχουν διαπιστωθεί από την αρμόδια αρχή.»

8 Το τιτλοφορούμενο «Γενικές αρχές ελέγχου» άρθρο 5 του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας που καθορίζονται από την κοινοτική ή την εθνική νομοθεσία ή από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης είναι δυνατό να ελεγχθούν σύμφωνα με σύνολο επαληθεύσιμων δεικτών τους οποίους πρέπει να θεσπίσουν τα κράτη μέλη.

[...]

3. Με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων, δεν πραγματοποιούνται πληρωμές σε δικαιούχους για τους οποίους έχει αποδειχθεί ότι δημιούργησαν τεχνητά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την καταβολή τέτοιων ενισχύσεων, με στόχο να αποκομίσουν οφέλη αντίθετα με τους στόχους του καθεστώτος στήριξης.»

9 Υπό τον τίτλο «Κανόνες διαχείρισης και ελέγχου», το τμήμα ΙΙ του εν λόγω κανονισμού περιέχει τον τιτλοφορούμενο «Στήριξη αγροτικής ανάπτυξης για ορισμένα μέτρα στο πλαίσιο του άξονα 2 και του άξονα 4» τίτλο Ι. Το κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο αυτό και τιτλοφορείται «Έλεγχοι, μειώσεις και αποκλεισμοί», περιέχει το άρθρο 10. Η εν λόγω διάταξη, η οποία τιτλοφορείται «Γενικές αρχές», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Οι αρχικές αιτήσεις ενίσχυσης και οι μεταγενέστερες αιτήσεις πληρωμής ελέγχονται κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η αποτελεσματική επαλήθευση της τήρησης των προϋποθέσεων χορήγησης των ενισχύσεων.

2. Τα κράτη μέλη ορίζουν κατάλληλες μεθόδους και μέσα επαλήθευσης των προϋποθέσεων χορήγησης των ενισχύσεων για κάθε μέτρο στήριξης.

[...]

4. Η επαλήθευση των κριτηρίων επιλεξιμότητας περιλαμβάνει διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους.

5. Η τήρηση της πολλαπλής συμμόρφωσης επαληθεύεται μέσω επιτόπιων ελέγχων και όπου απαιτείται με διοικητικούς ελέγχους.

[...]»

10 Το τμήμα Ι του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού 1975/2006 φέρει τον τίτλο «Τήρηση των κριτηρίων επιλεξιμότητας». Το τμήμα αυτό περιέχει, μεταξύ άλλων, την τιτλοφορούμενη «Έλεγχοι» ενότητα Ι, στην οποία περιλαμβάνεται το τιτλοφορούμενο «Διοικητικοί έλεγχοι» άρθρο 11, το οποίο προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Οι διοικητικοί έλεγχοι πραγματοποιούνται σε όλες τις αιτήσεις ενίσχυσης και πληρωμής και καλύπτουν όλα τα στοιχεία που είναι δυνατόν και ενδεδειγμένο να ελεγχθούν διοικητικά. Οι διαδικασίες προβλέπουν την καταγραφή των πραγματοποιούμενων ελεγκτικών εργασιών, των αποτελεσμάτων των εξακριβώσεων και των μέτρων που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των αποκλίσεων.»

11 Η ενότητα ΙΙ του προμνησθέντος τμήματος Ι φέρει τον τίτλο «Μειώσεις και αποκλεισμοί». Περιλαμβάνει το άρθρο 18, το οποίο υπό τον τίτλο «Μειώσεις και αποκλεισμοί σε περίπτωση μη τήρησης των κριτηρίων επιλεξιμότητας» ορίζει τα εξής:

«1. Σε περίπτωση μη τήρησης τυχόν αναλήψεων υποχρεώσεων που συνδέονται με τη χορήγηση της ενίσχυσης, πλην εκείνων που σχετίζονται με την έκταση ή με τον αριθμό των ζώων που δηλώνονται, η αιτούμενη ενίσχυση μειώνεται ή ακυρώνεται.

2. Το κράτος μέλος καθορίζει το ποσό της μείωσης της ενίσχυσης, ιδίως βάσει της σοβαρότητας, της έκτασης και της διάρκειας της διαπιστωθείσας παράβασης.

Η σοβαρότητα της παράβασης εξαρτάται ιδίως από τη σημασία των επιπτώσεων της παράβασης, λαμβανομένων υπόψη των στόχων των κριτηρίων που δεν τηρήθηκαν.

Η έκταση της παράβασης εξαρτάται ιδίως από την επίπτωση της παράβασης στο σύνολο της ενέργειας.

Ο διαρκής χαρακτήρας της μη συμμόρφωσης εξαρτάται ιδίως από τη χρονική διάρκεια των επιδράσεών της ή από τη δυνατότητα τερματισμού των εν λόγω επιδράσεων με εύλογα μέσα.

3. Σε περίπτωση που η παράβαση προκύπτει από εκ προθέσεως παρατυπίες, ο δικαιούχος αποκλείεται από το υπό εξέταση μέτρο τόσο για το οικείο ημερολογιακό έτος όσο και για το επόμενο ημερολογιακό έτος.»

Ο κανονισμός 1122/2009

12 Ο κανονισμός 1122/2009 κατάργησε τον κανονισμό (ΕΚ) 796/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της πολλαπλής συμμόρφωσης, της διαφοροποίησης και του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων

καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς (ΕΕ L 141, σ. 18). Δυνάμει του άρθρου 87 αυτού, ο κανονισμός 1122/2009 εφαρμόζεται επί αιτήσεων χορηγήσεως ενισχύσεως οι οποίες αφορούν περιόδους εμπορίας ή πριμοδότησης που αρχίζουν την 1η Ιανουαρίου 2010.

13 Οι αιτιολογικές σκέψεις 19, 28 και 29 του κανονισμού 1122/2009 ορίζουν τα εξής:

«(19) Η εμπρόθεσμη υποβολή της αίτησης για αύξηση της αξίας ή τη χορήγηση δικαιωμάτων ενίσχυσης στο πλαίσιο του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης είναι καίριας σημασίας για την αποτελεσματική διαχείριση. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή της αίτησης, η οποία δεν πρέπει να είναι μεταγενέστερη της 15ης Μαΐου. Για την απλούστευση των διαδικασιών, πρέπει να επιτραπεί στα κράτη μέλη να αποφασίσουν ότι η εν λόγω αίτηση μπορεί να υποβάλλεται ταυτόχρονα με την ενιαία αίτηση. [...]

[...]

(28) Η τήρηση των προθεσμιών για την υποβολή των αιτήσεων ενίσχυσης, για την τροποποίηση των αιτήσεων στρεμματικής ενίσχυσης και για την υποβολή δικαιολογητικών εγγράφων, συμβάσεων ή δηλώσεων είναι απαραίτητη, για να μπορούν οι εθνικές διοικήσεις να προγραμματίζουν και στη συνέχεια να διενεργούν αποτελεσματικούς ελέγχους της ορθότητας των αιτήσεων ενίσχυσης. Πρέπει επομένως να προβλεφθεί εντός ποίων χρονικών ορίων είναι αποδεκτές οι εκπρόθεσμες αιτήσεις. Επιπλέον, πρέπει να επιβάλλεται μείωση, για να ενθαρρύνονται οι γεωργοί να τηρούν τις προθεσμίες.

(29) Η εμπρόθεσμη υποβολή των αιτήσεων για δικαιώματα ενίσχυσης από τους γεωργούς είναι ουσιαστικής σημασίας για τα κράτη μέλη προκειμένου να καθορίζονται έγκαιρα τα δικαιώματα ενίσχυσης. Η εκπρόθεσμη υποβολή των αιτήσεων αυτών, επομένως, πρέπει να επιτρέπεται μόνον εντός της ίδιας συμπληρωματικής προθεσμίας που ισχύει για την εκπρόθεσμη υποβολή όλων των αιτήσεων ενίσχυσης. Πρέπει επίσης να επιβάλλεται μείωση σε ποσοστό που να λειτουργεί αποτρεπτικά, εκτός εάν η καθυστέρηση οφείλεται σε ανώτερα βία ή σε εξαιρετικές περιστάσεις.»

14 Το άρθρο 23 του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εκπρόθεσμη υποβολή», ορίζει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και έκτακτων περιστατικών που αναφέρονται στο άρθρο 75, η υποβολή αίτησης ενίσχυσης βάσει του παρόντος κανονισμού μετά τη λήξη της σχετικής προθεσμίας οδηγεί σε μείωση κατά 1 % ανά εργάσιμη ημέρα των ποσών που ο γεωργός θα είχε δικαίωμα να λάβει, εάν η αίτηση είχε υποβληθεί εμπρόθεσμα.

Με την επιφύλαξη ειδικών μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη σε σχέση με την ανάγκη έγκαιρης υποβολής δικαιολογητικών εγγράφων, ώστε να μπορούν να προγραμματιστούν και να διενεργηθούν αποτελεσματικοί έλεγχοι, το πρώτο εδάφιο εφαρμόζεται επίσης στα έγγραφα, τις συμβάσεις ή τις δηλώσεις που πρέπει να υποβάλλονται στην αρμόδια αρχή σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 13, όταν τα εν λόγω έγγραφα, συμβάσεις ή δηλώσεις αποτελούν συστατικό στοιχείο της επιλεξιμότητας για τη συγκεκριμένη ενίσχυση. Στην περίπτωση αυτή, η μείωση επιβάλλεται επί του καταβλητέου ποσού για τη σχετική ενίσχυση.

Σε περίπτωση καθυστέρησης μεγαλύτερης των 25 ημερών, η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη.»

15 Κατά το άρθρο 7 του κανονισμού 1975/2006, σε συνδυασμό με τον πίνακα αντιστοιχίας που παρατίθεται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 1122/2009, το άρθρο 23 του τελευταίου αυτού κανονισμού εφαρμόζεται mutatis mutandis στις περιπτώσεις που διέπονται από τον κανονισμό 1975/2006.

16 Το άρθρο 58 του κανονισμού 1122/2009, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μειώσεις και αποκλεισμοί σε περιπτώσεις δήλωσης έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική», ορίζει τα εξής:

«Εάν, όσον αφορά μια καλλιεργητική ομάδα, η έκταση που έχει δηλωθεί για τους σκοπούς οποιουδήποτε καθεστώτος στρεμματικής ενίσχυσης, με εξαίρεση τις ενισχύσεις για τα γεώμηλα αμυλοποιίας και τους σπόρους προς σπορά που προβλέπονται στα τμήματα 2 και 5 του κεφαλαίου 1 του τίτλου IV του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 [του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 247/2006, (ΕΚ) 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 (ΕΕ L 30, σ. 16)], υπερβαίνει την έκταση που έχει προσδιοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 57 του παρόντος κανονισμού, η ενίσχυση υπολογίζεται με βάση την προσδιορισθείσα έκταση, μειωμένη κατά το διπλάσιο της διαπιστωθείσας διαφοράς, εάν η εν λόγω διαφορά υπερβαίνει το 3 % ή τα δύο εκτάρια, χωρίς όμως να υπερβαίνει το 20 % της προσδιορισθείσας έκτασης.

Εάν η διαφορά υπερβαίνει το 20 % της προσδιορισθείσας έκτασης, δεν χορηγείται καμία ενίσχυση βάσει της έκτασης για τη σχετική καλλιεργητική ομάδα.

Εάν η διαφορά υπερβαίνει το 50 %, ο γεωργός αποκλείεται και πάλι από τη λήψη ενισχύσεων μέχρι ποσού ίσου με εκείνο που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της δηλωθείσας έκτασης και της προσδιορισθείσας σύμφωνα με το άρθρο 57 του παρόντος κανονισμού. Το ποσό αυτό συμψηφίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5β του κανονισμού (ΕΚ) 885/2006 [της Επιτροπής, της 21ης Ιουνίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1290/2005 του Συμβουλίου σχετικά με τη διαπίστευση των οργανισμών πληρωμών και άλλων οργανισμών και την εκκαθάριση των λογαριασμών του ΕΓΤΕ και του ΕΓΤΑΑ (ΕΕ L 171, σ. 90)]. Εάν το ποσό δεν μπορεί να συμψηφιστεί εξ ολοκλήρου σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο κατά τη διάρκεια των τριών ημερολογιακών ετών που έπονται του ημερολογιακού έτους της διαπίστωσης, το υπόλοιπο της οφειλής διαγράφεται.»

17 Κατά το άρθρο 75, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανωτέρα βία και εξαιρετικές περιστάσεις»:

«Εάν ο γεωργός δεν κατέστη δυνατόν να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του λόγω ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 31 του [κανονισμού 73/2009], διατηρεί το δικαίωμά του να λάβει ενίσχυση για την έκταση ή τα ζώα που ήταν επιλέξιμα κατά τον χρόνο που προέκυψαν οι λόγοι ανωτέρας βίας ή οι εξαιρετικές περιστάσεις. Επιπροσθέτως, εάν η μη συμμόρφωση που είναι αποτέλεσμα ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, δεν επιβάλλεται η αντίστοιχη μείωση.»

Το ουγγρικό δίκαιο

18 Το άρθρο 29, παράγραφος 3, της υπ' αριθ. 61/2009 (V.14.) αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας και Αγροτικής Αναπτύξεως σχετικά με τον καθορισμό των προϋποθέσεων των αιτήσεων γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως που υποβάλλονται μέσω του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Αναπτύξεως [az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V.14.) FVM rendelet], όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 31/2010 απόφαση (στο εξής: απόφαση 61/2009), προβλέπει τα εξής:

«Όσον αφορά τα προγράμματα στόχους που προσδιορίζονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο a, σημεία aa έως ac, όταν πρόκειται για απειλούμενα σπάνια φυτικά είδη ιδιαίτερης ιστορικής, πολιτισμικής ή γενετικής σημασίας κατά την έννοια του παραρτήματος 12 ή όταν πρόκειται για λαχανικά κατ' εφαρμογήν του παραρτήματος 13, ο δικαιούχος λαμβάνει το ειδικό ποσό ενισχύσεως

που αναφέρεται στο κεφάλαιο ΙΙ, κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου έτους και για τα οικεία αγροτεμάχια, υπό τον όρο ότι η γεωργική αρχή πιστοποιεί ότι η επίμαχη φυτική ποικιλία είναι φυτό κατά την έννοια του παραρτήματος 12 ή 13.»

19 Το άρθρο 43, παράγραφος 6, της ανωτέρω αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«Όταν πρόκειται για καλλιέργεια σπάνιου φυτικού είδους, στην αίτηση πληρωμής πρέπει να επισυνάπτεται το έγγραφο που καταρτίζεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 29, παράγραφος 3, σχετικά με τα σπάνια φυτικά είδη.»

20 Κατά το άρθρο 55, παράγραφος 4, της εν λόγω αποφάσεως:

«Εάν, επί τη ευκαιρία επιτόπιου ελέγχου, διαπιστωθεί ότι δικαιούχος δεν κατέχει το πιστοποιητικό που μνημονεύεται στο άρθρο 29, παράγραφος 3, το συνολικό ποσό της ενισχύσεως για το συγκεκριμένο αγροτεμάχιο δεν καταβάλλεται στον δικαιούχο για μια καλλιεργητική περίοδο.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

21 Τον Μάιο του 2010, ο προσφεύγων της κύριας δίκης υπέβαλε αίτηση ενιαίας στρεμματικής ενισχύσεως. Η αίτηση αυτή αφορούσε την καταβολή ενισχύσεως για έκταση 52,9 εκταρίων στο πλαίσιο του προγράμματος οργανικής γεωργίας και καλλιεργήσιμης γης, εκ των οποίων τα 29,69 εκτάρια θα προορίζονταν για την καλλιέργεια ενός σπάνιου και απειλούμενου φυτικού είδους, στο οποίο δίδεται προτεραιότητα για ιστορικούς, πολιτισμικούς και γενετικούς λόγους.

22 Το 2010 σημειώθηκαν πλημμύρες και άλλα φυσικά φαινόμενα τα οποία κατέστησαν αδύνατη τη σπορά του ανωτέρω είδους. Ως εκ τούτου, ο προσφεύγων της κύριας δίκης επικαλέστηκε ανωτέρα βία τον Ιούνιο και, εν συνεχεία, τον Ιούλιο του 2010. Κατόπιν των οδηγιών εκ μέρους των ουγγρικών αρχών, ο προσφεύγων της κύριας δίκης τροποποίησε τον κωδικό χρήσεως της εκτάσεως, την οποία αφορούσε η αίτησή του ενισχύσεως, δηλώνοντάς την ως «γη σε αγρανάπαυση».

23 Τον Μάρτιο του 2011, ο οργανισμός πληρωμών απέρριψε την αίτηση καταβολής της ενισχύσεως που είχε υποβάλει ο προσφεύγων της κύριας δίκης και του επέβαλε οικονομική κύρωση ύψους 2 483 953 ουγγρικών φιορινίων (HUF) (περίπου 7 900 ευρώ), για τα επόμενα τρία έτη, ποσό που θα αφαιρείτο από τις στρεμματικές ενισχύσεις τις οποίες θα δικαιούταν κανονικά κατά τα έτη αυτά. Με την απόφαση αυτή, ο προμνησθείς οργανισμός επιβεβαίωσε επίσης την ύπαρξη καταστάσεως ανωτέρας βίας που είχε προβάλει ο G. Szemerey.

24 Ο τελευταίος άσκησε ένσταση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον της Υπηρεσίας, η οποία, με απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2012, απέρριψε την ένσταση αυτή με την αιτιολογία ότι, κατά την υποβολή της αιτήσεως στρεμματικής ενισχύσεως, ο προσφεύγων της κύριας δίκης είχε παραλείψει να υποβάλει το πιστοποιητικό σπάνιου φυτικού είδους, το οποίο καταρτίζεται από το ουγγρικό Γραφείο γεωργικών υπηρεσιών και το οποίο απαιτείται προκειμένου να είναι επιλέξιμος για τη χορήγηση της ζητηθείσας ενισχύσεως (στο εξής: επίμαχο πιστοποιητικό).

25 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι προβλεπόμενοι από την απόφαση 61/2009 κανόνες σχετικά με τα πιστοποιητικά που καταρτίζονται για τα σπάνια φυτικά είδη είχαν, πράγματι, τροποποιηθεί από τον Ούγγρο νομοθέτη από τις 30 Μαρτίου 2010. Από τη θέση σε ισχύ της τροποποιήσεως αυτής, ο αιτών την ενίσχυση υποχρεούται να καταθέτει το πιστοποιητικό αυτό συγχρόνως με την αίτησή του ενιαίας στρεμματικής ενισχύσεως, ήτοι, εν προκειμένω, πριν από τις 15 Μαΐου 2010, ενώ, πριν από την εν λόγω τροποποίηση της νομοθεσίας, το εν λόγω πιστοποιητικό έπρεπε να επιδεικνύεται αποκλειστικά κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου.

26 Δεδομένου ότι ο G. Szemerey δεν είχε υποβάλει το επίμαχο πιστοποιητικό συγχρόνως με την αίτηση ενιαίας στρεμματικής ενισχύσεως, η Υπηρεσία έκρινε ότι τα αγροτεμάχια τα οποία αφορούσε το επίμαχο σπάνιο φυτικό είδος δεν μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό του ποσού της ενισχύσεως. Η Υπηρεσία έκρινε, συγκεκριμένα, ότι στην αίτηση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης η δηλωθείσα έκταση υπερέβαινε κατά 50 % και πλέον την καθορισθείσα έκταση. Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία έκρινε ότι η αίτηση ενισχύσεως του G. Szemerey αφορούσε γεωργική έκταση μεγαλύτερη της πραγματικής, κατά την έννοια του κανονισμού 1122/2009, και αποφάσισε να εφαρμόσει τις προβλεπόμενες στο άρθρο 58 αυτού κυρώσεις. Επιπλέον, στην απόφασή της, η Υπηρεσία έκρινε ότι, δεδομένου ότι η σπορά του σπάνιου αυτού φυτικού είδους πραγματοποιείται κατά κανόνα την άνοιξη, ο G. Szemerey ήταν σε θέση να γνωρίζει κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς του ενισχύσεως ότι δεν μπορούσε να λάβει το επίμαχο πιστοποιητικό έως τις 15 Μαΐου 2010, συνεπώς, μπορούσε, ήδη από το χρονικό αυτό σημείο, να τροποποιήσει την αίτησή του για άλλα μη σπάνια φυτικά είδη

27 Ο προσφεύγων της κύριας δίκης άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως της Υπηρεσίας ενώπιον του Gyulai közigazgatási és munkaügyi bíróság (δικαστήριο διοικητικών και εργατικών διαφορών του Gyula) αμφισβητώντας τη νομιμότητά της.

28 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Gyulai közigazgatási és munkaügyi bíróság αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η αρχή της ελαστικότητας και δυνατότητας τροποποιήσεως, κατά την αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 796/2004, την αιτιολογική του σκέψη 27 ή τις αιτιολογικές σκέψεις 18, 23 και 26 του κανονισμού 1122/2009, την έννοια ότι αντιβαίνει σε αυτές ρύθμιση κράτους μέλους η οποία επιβάλλει, σε περίπτωση παραγωγής σπάνιου φυτικού είδους, να επισυναφθεί στην αίτηση πληρωμής πιστοποιητικό σπάνιου φυτικού είδους, λαμβανομένων υπόψη της διοικητικής πρακτικής, η οποία επιτρέπει να ζητηθεί πιστοποιητικό μόνο πριν από την υποβολή της αιτήσεως πληρωμής, μεταξύ της 2ας Απριλίου και της 15ης Απριλίου 2010, και επιτρέπει την κατάθεσή του μόνο ταυτόχρονα με την υποβολή της ενιαίας αιτήσεως, και του ότι η ρύθμιση αυτή δεν επιτρέπει τη διόρθωση του σφάλματος στην αίτηση το οποίο έγκειται στην έλλειψη του εν λόγω πιστοποιητικού;

2) Είναι η διάταξη αυτή συμβατή με την υποχρέωση των κρατών μελών να μη θέτουν σε κίνδυνο τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής, ή δύναται να γίνει δεκτό ότι οι αιτήσεις ενισχύσεως των παραγωγών σπάνιων φυτών, στο πλαίσιο της έννομης τάξεως της Ένωσης, κατέστησαν αδύνατες, υπερβολικά δυσχερείς ή απρόβλεπτες το 2010, με την αλλαγή της ρυθμίσεως;

3) Αντιβαίνει στην αιτιολογική σκέψη 57 του κανονισμού 796/2004, στην αιτιολογική σκέψη 75 του κανονισμού 1122/2009, και προ πάντων στην αρχή της αναλογικότητας, διοικητική πρακτική η οποία επιβάλλει, σε περίπτωση ελλείψεως πιστοποιητικού σπάνιου φυτικού είδους, κύρωση για το σύνολο της αιτήσεως για δηλώσεις στοιχείων μεγαλύτερων από τα πραγματικά, χωρίς να εκτιμά την πρόθεση, την αμέλεια και τις περιστάσεις, ενώ η αίτηση πληρωμής πληροί τις προϋποθέσεις ενισχύσεως για το σύνολο του αγροτεμαχίου, ο δε γεωργός παράγει το δηλωθέν φυτό στη δηλωθείσα έκταση;

4) Έχουν εφαρμογή οι ρήτρες απαλλαγής τις οποίες αφορά η αιτιολογική σκέψη 67 ή η αιτιολογική σκέψη 71 του κανονισμού 796/2004 ή η αιτιολογική σκέψη 75 του κανονισμού 1122/2009, αν ο γεωργός επικαλείται την αντιφατική ή μη σύμφωνη διοικητική πρακτική ως έκτακτη περίσταση και επιδιώκει να αποδείξει ότι το πταίσμα του προκλήθηκε εν όλω ή εν μέρει από την πρακτική της διοικητικής αρχής;

5) Δύναται η γενομένη δεκτή ανακοίνωση περιπτώσεως ανωτέρας βίας σχετικά με την απώλεια του συνόλου της παραγωγής (σπορά) του γεωργού να εξομοιωθεί με τα ορθά στοιχεία που αφορά η αιτιολογική σκέψη 67 του κανονισμού 796/2004 ή η αιτιολογική σκέψη 93 του κανονισμού 1122/2009, οι οποίες απαλλάσσουν τον γεωργό από το να επισυνάψει το πιστοποιητικό σπάνιου φυτικού είδους, οπότε το σύνολο της αιτήσεως διαφεύγει τις κυρώσεις;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

29 Η Ουγγρική Κυβέρνηση προβάλλει ένσταση απαραδέκτου των προδικαστικών ερωτημάτων διατεινόμενη ότι αυτά αφορούν όχι τις κανονιστικές διατάξεις που περιέχονται στην κρίσιμη κανονιστική ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης, αλλά αποκλειστικά τις αιτιολογικές σκέψεις των κανονισμών 796/2004 και 1122/2009.

30 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και Δικαστηρίου, στο τελευταίο εναπόκειται να δώσει στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Πράγματι, αποστολή του Δικαστηρίου είναι να ερμηνεύει όλες τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που έχουν ανάγκη τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να αποφανθούν επί των διαφορών των οποίων έχουν επιληφθεί, ακόμη και όταν δεν γίνεται ρητή μνεία των διατάξεων αυτών στα ερωτήματα που του υποβάλλουν τα ως άνω δικαστήρια (απόφαση Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

31 Συνεπώς, μολονότι τυπικά το αιτούν δικαστήριο περιόρισε τα ερωτήματά του στην ερμηνεία μόνον των αιτιολογικών σκέψεων των οδηγιών 796/2004 και 1122/2009, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να του παράσχει όλα τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που μπορεί να του είναι χρήσιμα για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ασχέτως του αν το αιτούν δικαστήριο έχει κάνει σχετική μνεία στα ερωτήματά του. Απόκειται στο Δικαστήριο να συναγάγει, από το σύνολο των στοιχείων που του παρέσχε το εθνικό δικαστήριο και, ιδίως, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, τα στοιχεία εκείνα του δικαίου αυτού που χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση Fuß, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

32 Δεν αμφισβητείται, συναφώς, ότι η αίτηση ενισχύσεως, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, υποβλήθηκε από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης στο πλαίσιο των γεωργοπεριβαλλοντικών ενισχύσεων του άρθρου 36, στοιχείο α', σημείο iv, του κανονισμού 1698/2005, του οποίου τις λεπτομέρειες εφαρμογής καθορίζει ο κανονισμός 1975/2006, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις διαδικασίες ελέγχου και την πολλαπλή συμμόρφωση. Από το άρθρο 7 του κανονισμού 1975/2006 προκύπτει, εξάλλου, ότι ορισμένες διατάξεις του κανονισμού 796/2004, ο οποίος αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 1122/2009, και ιδίως το άρθρο 23 του τελευταίου αυτού κανονισμού, εφαρμόζονται mutatis mutandis σε ομοειδείς προς αυτήν της κύριας δίκης αιτήσεις ενισχύσεως. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 έτυχε εφαρμογής στις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης.

33 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί κατά πόσον το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, οι σχετικές με τις γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις διατάξεις του δικαίου αυτού, οι οποίες μνημονεύθηκαν στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία, αφενός, απαιτεί, ως προϋπόθεση παραδεκτού της αιτήσεως για

γεωργοπεριβαλλοντική ενίσχυση, να προσκομίζει ο αιτών στον οργανισμό πληρωμών, το αργότερο συγχρόνως με την αίτησή του ενισχύσεως, έγγραφο όπως το επίμαχο πιστοποιητικό και, αφετέρου, προβλέπει ότι σε περίπτωση μη υποβολής του εγγράφου αυτού εντός της ταχθείσας προθεσμίας απορρίπτεται, εν είδει κυρώσεως, η συνολική αίτηση του εν λόγω αιτούντος, όπως επίσης και ότι μειώνεται το ποσό των καταβλητέων κατά τα επόμενα τρία έτη ενισχύσεων.

34 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

35 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, κατά πόσον το άρθρο 23 του κανονισμού 1122/2009, σε συνδυασμό με τους κανονισμούς 1698/2005 και 1975/2006, αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, δυνάμει της οποίας ο αιτών τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως υποχρεούται να προσκομίσει στον οργανισμό πληρωμών, συγχρόνως με την αίτησή του ενισχύσεως, ένα σχετικό με το σπάνιο φυτικό είδος πιστοποιητικό το οποίο του παρέχει το δικαίωμα λήψεως της ενισχύσεως αυτής.

36 Πρέπει, καταρχάς, να επισημανθεί ότι ουδείς εκ των κανονισμών που μνημονεύθηκαν στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως προβλέπει ρητώς κάποια διάταξη που να αντιτάσσεται σε τέτοια εθνική κανονιστική ρύθμιση.

37 Όσον αφορά τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, το άρθρο 74 του κανονισμού 1698/2005 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθιερώνουν, για κάθε ένα εξ αυτών των προγραμμάτων, σύστημα που να διασφαλίζει τον αποτελεσματικό τους έλεγχο.

38 Ειδικότερα, το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1975/2006 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι όλα τα κριτήρια επιλεξιμότητας που καθορίζονται από την κοινοτική ή την εθνική νομοθεσία ή από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης είναι δυνατόν να ελεγχθούν μέσω ενός συνόλου επαληθεύσιμων δεικτών τους οποίους πρέπει να θεσπίσουν τα κράτη μέλη. Βάσει της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, μέσω των δεικτών αυτών πρέπει, ιδίως, να διασφαλίζεται ότι κανένα πρόσωπο δεν λαμβάνει καταχρηστικά πληρωμές και δεν αποκομίζει, επομένως, όφελος αντίθετο προς τους στόχους του καθεστώτος στήριξης.

39 Επ' αυτού, οι γενικές αρχές που διέπουν τους ελέγχους σχετικά με τις αιτήσεις ενισχύσεως και πληρωμής, που μνημονεύονται στο άρθρο 10 του κανονισμού 1975/2006, παρέχουν στα κράτη μέλη την ευχέρεια να ορίζουν τις κατάλληλες μεθόδους και τα κατάλληλα μέσα για την επαλήθευση των προϋποθέσεων χορηγήσεως των ενισχύσεων για κάθε μέτρο στήριξης. Η παράγραφος 4 του άρθρου αυτού διευκρινίζει ότι τα κριτήρια επιλεξιμότητας επαληθεύονται μέσω διοικητικών και επιτόπιων ελέγχων. Ως προς τους διοικητικούς ελέγχους, το άρθρο 11 του κανονισμού 1975/2006 προβλέπει ότι αυτοί πραγματοποιούνται για όλες τις αιτήσεις ενίσχυσης και πληρωμής και καλύπτουν όλα τα στοιχεία που είναι δυνατόν και ενδεδειγμένο να ελεγχθούν διοικητικά.

40 Εν προκειμένω, η Υπηρεσία και η Ουγγρική Κυβέρνηση προβάλλουν, και απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προβεί στη σχετική εξακρίβωση, ότι η προσκόμιση του επίμαχου πιστοποιητικού συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού της αιτήσεως ενισχύσεως, την οποία θέτει το εθνικό δίκαιο προκειμένου να είναι οι αρμόδιες αρχές σε θέση να προβαίνουν σε έλεγχο ex ante της επιλεξιμότητας του αιτούντος για ένα ειδικό καθεστώς ενισχύσεως, ούτως ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα του ελέγχου. Συναφώς, μέσω της υποχρεώσεως συνυποβολής τέτοιου πιστοποιητικού με την αίτηση ενισχύσεως διασφαλίζεται ότι οι πληρωμές δεν πραγματοποιούνται πριν από το πέρας των ελέγχων και εξασφαλίζεται, ως εκ τούτου, σύμφωνα με την προβληθείσα στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 1975/2006 πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης, η προληπτική λειτουργία των ελέγχων αυτών.

41 Ως εκ τούτου, εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία απαιτεί, ως μία εκ των προϋποθέσεων του παραδεκτού αιτήσεως για χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως, να υποβάλει ο αιτών τις ενισχύσεις αυτές στον οργανισμό πληρωμών, το αργότερο συγχρόνως με την αίτηση αυτή, πιστοποιητικό, όπως το επίμαχο, εντάσσεται στη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν τα κράτη μέλη δυνάμει των άρθρων 5, 10 και 11 του κανονισμού 1975/2006 και εξυπηρετεί τον σκοπό που επιδιώκεται με τις διατάξεις αυτές, ο οποίος έγκειται στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων.

42 Εντούτοις, τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της διακριτικής τους ευχέρειας δεν είναι δυνατόν να θίγουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων των κανονισμών 1698/2005, 1975/2006 και 1122/2009, ούτε να παραβιάζουν τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, ιδίως τις αρχές της αναλογικότητας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση Bonn Fleisch, C-1/06, EU:C:2007:396, σκέψη 40) και της ασφάλειας δικαίου (βλ., κατ' αναλογίαν, διάταξη Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, C-24/13, EU:C:2014:40, σκέψεις 31 και 32).

43 Πρώτον, ο προσφεύγων της κύριας δίκης προβάλλει με τις γραπτές του παρατηρήσεις ότι η κανονιστική αυτή ρύθμιση είναι δυσανάλογη, καθόσον προβλέπει προθεσμία μετά την εκπνοή της οποίας ουδόλως χωρεί διόρθωση της αιτήσεως ενισχύσεως εφόσον δεν κατέστη εφικτό να προσκομιστεί εμπροθέσμως το επίμαχο πιστοποιητικό.

44 Επ' αυτού, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως αναφέρουν οι αιτιολογικές σκέψεις 19 και 28 του κανονισμού 1122/2009, ο εκ μέρους των κρατών μελών καθορισμός προθεσμιών για την υποβολή των αιτήσεων ενισχύσεως και των δικαιολογητικών εγγράφων που τις συνοδεύουν είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη του σκοπού περί αποτελεσματικής διαχείρισης και ελέγχου τον οποίο επιδιώκει το δίκαιο της Ένωσης στον τομέα των γεωργικών ενισχύσεων.

45 Εντούτοις, το άρθρο 23 του κανονισμού 1122/2009 προβλέπει ρητώς ότι, στο πλαίσιο των διαδικασιών υποβολής των εν λόγω αιτήσεων και δικαιολογητικών εγγράφων, πρέπει να προβλέπεται συμπληρωματική προθεσμία 25 ημερών πέραν της καταληκτικής ημερομηνίας που ορίζουν τα κράτη μέλη, προκειμένου να επιτρέπεται, με την επιφύλαξη εφαρμογής της προβλεπόμενης από τη διάταξη αυτή κυρώσεως, η καθυστερημένη κατάθεση των εν λόγω αιτήσεων και εγγράφων.

46 Η δε Υπηρεσία επιβεβαίωσε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη κανονιστική ρύθμιση παρείχε, και μάλιστα κατά τρόπο συνάδοντα προς το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού 1122/2009, συμπληρωματική προθεσμία 25 ημερών για την καθυστερημένη κατάθεση του επίμαχου πιστοποιητικού, κάτι που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

47 Δεύτερον, όσον αφορά τη φερόμενη παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου την οποία προβάλλει ο προσφεύγων της κύριας δίκης και η οποία οφείλεται στην τροποποίηση, κατά το έτος 2010, του τρόπου υποβολής εγγράφων όπως το επίμαχο πιστοποιητικό, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή αυτή επιβάλλει η ρύθμιση που έχει δυσμενείς συνέπειες για τους ιδιώτες να είναι σαφής και ακριβής, η δε εφαρμογή της να είναι προβλέψιμη για τους πολίτες (διάταξη Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, C-24/13, EU:C:2014:40, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

48 Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι οι ιδιώτες δεν μπορούν να προσδοκούν ότι δεν θα επέλθει καμία τροποποίηση στη νομοθεσία, αλλά μπορούν να αμφισβητούν μόνον τον τρόπο εφαρμογής μιας τέτοιας τροποποιήσεως. Συναφώς, η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιβάλλει, ειδικότερα, να λαμβάνει υπόψη ο νομοθέτης την ειδική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι επιχειρηματίες και να προβλέπει, ενδεχομένως, προσαρμογές κατά την εφαρμογή των νέων κανόνων δικαίου (διάταξη Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, C-24/13, EU:C:2014:40, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

49 Εν προκειμένω, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει κατά πόσον ο τρόπος θέσεως σε ισχύ της επίμαχης στην κύρια δίκη νέας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως παρείχε στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες τη δυνατότητα να συμμορφωθούν, υπό εύλογες συνθήκες, προς τις απαιτήσεις της και, ιδίως, στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης τη δυνατότητα να ζητήσει, να λάβει και να καταθέσει το επίμαχο πιστοποιητικό εντός της προθεσμίας που τάσσει η εθνική αυτή κανονιστική ρύθμιση, όπως αυτή τροποποιήθηκε.

50 Επ' αυτού, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει ειδικότερα να εξετάσει κατά πόσον, όπως προβάλλει η Υπηρεσία, η υποχρέωση υποβολής πιστοποιητικού για τα σπάνια φυτικά είδη δεν είναι νέα και κατά πόσον η νέα κανονιστική ρύθμιση δεν προέβλεπε αποκλειστική προθεσμία για την αίτηση χορηγήσεως πιστοποιητικού από τις αρμόδιες αρχές και θα πρέπει, ενδεχομένως, να συνεκτιμήσει τα στοιχεία αυτά.

51 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθεισών σκέψεων, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 23 του κανονισμού 1122/2009, σε συνδυασμό με τους κανονισμούς 1698/2005 και 1975/2006, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιβάλλει στον αιτούντα τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως την υποχρέωση να προσκομίσει στον οργανισμό πληρωμών, συγχρόνως με την αίτησή του ενισχύσεως, σχετικό με το σπάνιο φυτικό είδος πιστοποιητικό το οποίο του παρέχει το δικαίωμα λήψεως της ενισχύσεως αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι η κανονιστική αυτή ρύθμιση παρέσχε στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες τη δυνατότητα να συμμορφωθούν, υπό εύλογες συνθήκες, προς τις απαιτήσεις αυτής, κάτι που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

52 Με το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο του ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί κατά πόσον το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή κύρωση έχει εφαρμογή σε αιτούντα τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως ο οποίος παραλείπει να επισυνάψει στην αίτησή του ενισχύσεως έγγραφο όπως το επίμαχο πιστοποιητικό.

53 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούν ως προς τους λόγους για τους οποίους το επίμαχο πιστοποιητικό δεν κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης εντός της προθεσμίας που τάσσει η εθνική κανονιστική ρύθμιση. Ο προσφεύγων της κύριας δίκης διατείνεται ότι η παράλειψη αυτή οφείλεται σε κατάσταση ανωτέρας βίας, εξαιτίας της οποίας κατέστη αδύνατον για αυτόν να σπείρει το επίμαχο φυτικό είδος και να λάβει, επομένως, εγκαίρως το εν λόγω πιστοποιητικό. Η δε Υπηρεσία προβάλλει ότι το προμνησθέν πιστοποιητικό μπορούσε να έχει ληφθεί πριν από τη σπορά του φυτικού αυτού είδους και να έχει, επομένως, κατατεθεί εμπροθέσμως.

54 Δεν αμφισβητείται, ωστόσο, ότι για την παράλειψη του προσφεύγοντος της κύριας δίκης επιβλήθηκε σ' αυτόν κύρωση βάσει του άρθρου 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009, σχετικά με τις μειώσεις και τους αποκλεισμούς που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις δηλώσεων έκτασης μεγαλύτερης από την πραγματική οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αιτήσεων ενισχύσεως βάσει του καθεστώτος στρεμματικής ενισχύσεως. Διαπιστώνεται, όμως, συναφώς, ότι η προσαπτόμενη στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης παράλειψη δεν αφορά δέσμευση συνδεόμενη με το μέγεθος της εκτάσεως που δηλώθηκε στην αίτηση ενισχύσεως, αλλά την υποχρέωση εμπρόθεσμης προσκομίσεως του επίμαχου πιστοποιητικού προς απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων παραδεκτού της ενισχύσεως.

55 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ανωτέρω παράλειψη διέπεται όχι από το άρθρο 58 του κανονισμού 1122/2009, αλλά από το άρθρο 23, παράγραφος 1, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, δεδομένου ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, η τελευταία αυτή διάταξη προβλέπει ειδικές κυρώσεις για τέτοιες παραλείψεις.

56 Κατά το γράμμα της τελευταίας αυτής διατάξεως, εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας και έκτακτων περιστατικών που μνημονεύονται στο άρθρο 75 του προμνησθέντος κανονισμού, η προσκόμιση τέτοιου εγγράφου μετά τη λήξη της σχετικής προθεσμίας επιφέρει μείωση κατά 1 % ανά εργάσιμη ημέρα των ποσών που θα καταβάλλονταν για τη ζητηθείσα ενίσχυση. Επιπλέον, η διάταξη αυτή προβλέπει, επίσης, ότι σε περίπτωση που η καθυστέρηση υπερβεί τις 25 ημερολογιακές ημέρες η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη.

57 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δικής, στην οποία ο αιτών τη χορήγηση ενισχύσεως δεν υπέβαλε το επίμαχο πιστοποιητικό ούτε εντός της προθεσμίας για την κατάθεση της αιτήσεώς του ενισχύσεως ούτε εντός της συμπληρωματικής προθεσμίας των 25 ημερών που προβλέπεται για την καθυστερημένη κατάθεση τέτοιας αιτήσεως και των συνοδευτικών αυτής δικαιολογητικών εγγράφων, το άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 προβλέπει ως μοναδική κύρωση το ότι η αίτηση πληρωμής πρέπει να κριθεί απαράδεκτη.

58 Όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον η προσαπτόμενη στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης παράλειψη οφείλεται σε ανωτέρα βία και κατά πόσον, επομένως, ο τελευταίος μπορούσε να αποφύγει την προβλεπόμενη στο άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 κύρωση, δεδομένου ότι πρόκειται περί εκτιμήσεως πραγματικών περιστατικών, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να επαληθεύσει εάν η παράλειψη αυτή οφείλεται σε περιστάσεις οι οποίες είναι ξένες προς τη βούληση του επιχειρηματία, ασυνήθεις και απρόβλεπτες, των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί όση επιμέλεια και αν είχε επιδείξει ο τελευταίος (βλ., συναφώς, απόφαση Parras Medina, C-208/01, EU:C:2002:593, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

59 Λαμβανομένων υπόψη των προηγηθεισών σκέψεων, στο τρίτο, στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή κύρωση δεν έχει εφαρμογή σε αιτούντα τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως ο οποίος παραλείπει να επισυνάψει στην αίτησή του ενισχύσεως έγγραφο όπως το επίμαχο πιστοποιητικό. Το άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού έχει την έννοια ότι τέτοια παράλειψη επιφέρει, κατ' αρχήν, το απαράδεκτο της αιτήσεως για καταβολή γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

60 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 1122/2009 της Επιτροπής, της 30ής Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση, τη διαφοροποίηση και το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, στο πλαίσιο των καθεστώτων άμεσης στήριξης για τους γεωργούς που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό, καθώς και λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου όσον αφορά την πολλαπλή συμμόρφωση στο πλαίσιο του καθεστώτος στήριξης που προβλέπεται για τον αμπελοοινικό τομέα, σε συνδυασμό με τους κανονισμούς (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 473/2009 του Συμβουλίου, της 25ης Μαΐου 2009, και (ΕΕ) 1975/2006, της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού 1698/2005 του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή διαδικασιών ελέγχου**

καθώς και την πολλαπλή συμμόρφωση σε σχέση με μέτρα στήριξης της αγροτικής ανάπτυξης, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 484/2009 της Επιτροπής, της 9ης Ιουνίου 2009, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιβάλλει στον αιτούντα τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως την υποχρέωση να προσκομίσει στον οργανισμό πληρωμών, συγχρόνως με την αίτησή του ενισχύσεως, σχετικό με το σπάνιο φυτικό είδος πιστοποιητικό το οποίο του παρέχει το δικαίωμα λήψεως της ενισχύσεως αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι η κανονιστική αυτή ρύθμιση παρέσχε στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες τη δυνατότητα να συμμορφωθούν, υπό εύλογες συνθήκες, προς τις απαιτήσεις αυτής, κάτι που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

2) **Το άρθρο 58, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 1122/2009 έχει την έννοια ότι η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή κύρωση δεν έχει εφαρμογή σε αιτούντα τη χορήγηση γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως ο οποίος παραλείπει να επισυνάψει στην αίτησή του ενισχύσεως έγγραφο όπως το επίμαχο πιστοποιητικό. Το άρθρο 23, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού έχει την έννοια ότι τέτοια παράλειψη επιφέρει, κατ' αρχήν, το απαράδεκτο της αιτήσεως για καταβολή γεωργοπεριβαλλοντικής ενισχύσεως.**

(υπογραφές)